

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क:-१००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्क :-१५

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्कभार	समय
सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice)	५० प्रश्न X २ अङ्क = १००	४५ मिनेट

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	१५	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

पाठ्यक्रमका एकाइ	१	२	३	४
प्रश्न संख्या	१४	१२	१२	१२

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको उत्तर सहि दिएमा, प्रत्येक उत्तर बापत २ (दुइ) अंक प्रदान गरिने छ भने गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०७८/०८/०९

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज,भेटरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

पत्र/ विषय :- सेवा सम्बन्धी

१. कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य सम्बन्धी

- १.१ नेपालको संविधान (कृषि तथा खाद्यसम्बन्धी व्यवस्था)
- १.२ निजामती सेवा ऐन, २०४९ तथा नियमावली, २०५० (कर्मचारीको आचरण, विदा र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था)
- १.३ स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४
- १.४ पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५६
- १.५ जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
- १.६ दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र नियमावली, २०४१
- १.७ पशु बधशाला तथा मासुजाँच ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५७
- १.८ सुदूरपश्चिम प्रदेश सहकारी ऐन,२०७५
- १.९ सुदूरपश्चिम प्रदेशको कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७६
- १.१० सुदूरपश्चिम प्रदेश पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०७८
- १.११ पशु ढुवानी मापदण्ड, २०६४
- १.१२ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य अनुसन्धानको संरचना तथा भूमिका
- १.१३ नेपालमा पशुपन्छी तथा मत्स्य पालनको संक्षिप्त इतिहास तथा वर्तमान अवस्था
- १.१४ चालु आवधिक योजनामा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासको उद्देश्य, नीति तथा मत्स्य र पशुपन्छी क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको प्राथमिकता, लक्ष्य एवं कार्यान्वयन रणनीति
- १.१५ नेपालको अर्थतन्त्रमा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासको महत्व
- १.१७ पशुपन्छी तथा मत्स्यको दिगो एवं व्यवसायिक उत्पादन
- १.१८ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य प्रसारका विभिन्न तरिकाहरु र तिनको तुलनात्मक फाइदा र सीमितता
- १.१९ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य विकासमा समुह पद्धती प्रकृया र कार्यान्वयन तथा अगुवा कृषक छनौटको आधार, भूमिका र परिचालन

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

- १.२० नेपालको पशुपन्छी/मत्स्य विकासका कार्यक्रमका अवसर र चुनौतीहरु,
- १.२१ कृषि विकासमा ग्रामिण पूर्वाधार (सिँचाई, कृषि सडक) को महत्व
- १.२२ पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रममा ऋण, बीमा, उत्पादन सामग्री, औजार तथा उपकरण
- १.२३ पशुपन्छी तथा मत्स्यजन्य वस्तुहरुको उत्पादन लागत, मूल्य निर्धारण तथा बजार व्यवस्था
- १.२४ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य विकास कार्यक्रममा स्थानीय तहको भूमिका
- १.२५ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य विकासका लागि तालिम तथा संचार कार्यक्रमको भूमिका
- १.२६ पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासमा सरकारी, सहकारी तथा निजीक्षेत्रको भूमिका
- १.२७ दिगो विकासका लक्ष्यहरु (पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास संग सम्बन्धीत)

२. भेटेरिनरी

- २.१. आन्तरिक परजीवी (Internal Parasite): नाम्ले जुका (Liverfluke), गोलो जुका (Round Worm), फित्ते जुका (Tape Worm), कक्सिडियोसिस (Coccidiosis), रक्त परिजीवि (Blood protozoan diseases) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- २.२. बाह्य परजीवी (External Parasite): किर्ना (Tick), जुम्रा (Lice), उषियाँ (Fleas) तथा लुतो (Mange) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम ।
- २.३. प्रमुख ब्याक्टेरियल रोगहरु (Bacterial Diseases) : भ्यागुते रोग (Haemorrhagic Septicaemia), पटके रोग (Anthrax), चरचरे रोग (Black-Quarter), इन्टेरोटक्सिमिया (Enterotoxemia), थुनेलो (Mastitis), क्षयरोग र जोन्स रोग (Tuberculosis & John's Disease), काफस्कोर र कोलिव्यासिलोसिस (Calf Scour & Colibacillosis), ग्लेन्डर्स Glanders फाउल टाईफाइड (Fowl typhoid), कुखुराको हैजा (Fowl Cholera), पुल्लोरम (Pullorum), खुर कुहिने रोग (Foot Rot), ब्रुसेलोसिस (Brucellosis) तथा माइकोप्लाज्मोसिस (Mycoplasmosis) का कारक तत्व, लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- २.४. प्रमुख भाइरल रोगहरु (Viral Diseases) : गौगोटी (Rinderpest), पि.पि.आर (PPR), एभियन ईन्फ्लुएन्जा (Avian Influenza), एभियन लिम्फोइड ल्युकोसिस (Avian

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज,भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

lymphoid leucosis), खोरेत (Foot & Mouth Disease), मुवाओलो (Orf, Sore Mouth), लम्पी स्किन डिजिज (Lumpy Skin Diseases), रेबिज (Rabies), पारभो भाइरल इन्टराइटिस तथा केनाइन डिष्टेम्पर रोग (Parvo viral enteritis and Canine Distemper) स्वाईन फिभर (Swine Fever), साउने ज्वरो (Ephemeral Fever), कुखुराको विफर (Fowl Pox), गम्बोरो (Gumboro),रानीखेत (Ranikhet) तथा म्यारेक्स रोग (Mareks Disease) का कारकतत्व,लक्षण, निदान, उपचार तथा रोकथाम:

२.५.बाखाको कुम्पी (Lumber-paralysis) रोगको कारण, लक्षण,रोकथाम तथा उपचार

२.६. निम्न प्रजनन सम्बन्धी विकृति : कारण, लक्षण, उपचार तथा रोकथाम

२.६.१ साल नभर्ने (Retention of Placenta)

२.६.२ तुहिने (Abortion)

२.६.३ डिस्टोक्रिया (Dystokia)

२.६.४. बाँझोपन (Infertility)

२.६.५. योनि तथा पाठेघर फर्किने (Prolapse of Vagina and Uterus)

२.७.प्राथमिकता प्राप्त जुनोटिक रोगहरु (Priority Zoonotic diseases) : दुध र मासुको माध्यमबाट सर्ने रोगहरु

२.८.पशुपन्छीमा भिटामिन र खनिजको कमिबाट हुने रोगहरु

२.९.गाइ भैंसीका मेटाबोलिक (Metabolic) रोगहरु Milk fever, Ketosis र Downers cow syndrome

२.१०.ढुसि तथा ढुसि जन्य पर्दाथबाट हुने रोगहरु

२.११. विभिन्न नमुनाहरु संकलन,भण्डारण तथा संप्रेषण विधि

२.१२.पशुपन्छीका विभिन्न खोपहरु बारे जानकारी

२.१३. आधारभूत प्रयोगशालामा प्रयोग हुने उपकरणहरु तथा निर्मलीकरणका विभिन्न तरीकाहरु

२.१४. जैविक सुरक्षा (Biosecurity_

२.१५ Anti Microbial Resistance(AMR) बारे सामान्य जानकारी ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज,भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

२.१६. भैसीहरुमा खरी रोग तथा डेगनाला रोगको कारण,लक्षण, रोकथाम तथा उपचार ।

२.१७.विश्व पशुस्वास्थ्य संगठन (OIE) तथा विश्व व्यापार संगठन WTO) बारे सामान्य जानकारी

३. लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट

३.१. गाई भैसीका जातहरु, तिनीहरुको शारीरिक तथा उत्पादन सम्बन्धी विशेषताहरु

३.१.१. उन्नत जात :जर्सी, होलिस्टन फ्रिजियन, ब्राउन स्वीस, हरियाना

३.१.२.स्थानीय जात :अच्छामी, लुलु, खैला र चौरी

३.१.३. उन्नत जातका भौसिहरु :मुर्दा, निली रभी भैसी

३.१.४.स्थानीय जात :लिमे, पारकोटे र गड्डी

३.२.उन्नत तथा स्थानीय बाखाका जातहरु, तिनीहरुको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरु

३.२.१..उन्नत जातहरु :जमुनापारी, वोयर, बारबरी, सानन,

३.२.२ स्थानीय जातहरु : च्याँगा, सिन्हाल, खरी (पहाडी), तराई बाखा

३.३.उन्नत तथा स्थानीय भेडाका जातहरु, तिनीहरुको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरु

३.३.१. उन्नत भेडाका जातहरु : रामबुलेट, पोलवर्थ, वोर्डरलाइसेयटर, रोमनी, मेरिनो

३.३.२.स्थानीय भेडाका काजातहरु: भ्याङ्गलुङ्ग, बरुवाल, कागे, लामपुच्छे

३.४ उन्नत तथा स्थानीय सुंगुरका जातहरु, तिनीहरुको शारीरिक तथा उत्पादन सम्बन्धी विशेषताहरु

३.४.१.उन्नत जात : ल्याण्डरेस, योर्कशायर, ह्याम्पशायर, ड्युरक

३.४.२. स्थानीय जात : च्वाँचे,बामपुडके र हुरा

३.५.उन्नत तथा स्थानीय जातका कुखुराहरु: न्यू हेम्पशायर, अष्ट्रालोर्प, व्हाईट लेगहर्न, गिरीराज तथा स्थानीय जातको कुखुरा साकिनी, घाटी खुइले, प्वाँख उल्टे (दुम्से) को शारीरिक तथा उत्पादन सम्बन्धी विशेषताहरु

३.६. खरायो :ऊन तथा मासुको लागि पालिने खरायोका जातहरु र तिनीहरुको विशेषता

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

३.७. व्यवसायिक पंक्षीपालन विधि-जात, खोर, दानापानी, खोप व्यवस्थापन

३.८. पशुपन्छी प्रजननका लागि छनौट तथा प्रजनन विधि

३.९. भाले खोजेको पोथीको लक्षण तथा प्रजनन गराउने उपयुक्त समय

३.१०. कृत्रिम गर्भाधानको महत्व र विधि, कृत्रिम गर्भाधान कार्यमा उपयोग हुने उपकरणहरुको नाम तथा प्रयोग विधि, ऋतु चक्र (Estrus Cycle), प्रजनन संग सम्बन्धित हार्मोन बारे साधारण जानकारी

३.११. पौष्टिक तत्वहरुको वर्गीकरण : कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन, चिल्लो पदार्थ, भिटामिन र खनिज पदार्थ

३.१२. पशुपन्छीहरुको लागि संतुलित दाना तयार गर्ने विधि

३.१३. घाँसपात संरक्षण : घाँस सुकाउने विधि (Hay), सायलेज (Silage) बनाउने विधि र महत्व

३.१४. परालमा युरिया प्रयोग गर्ने विधि र उपयोगिता

३.१५. स्थानीय तथा उन्नत घाँस खेती तरीका

३.१५.१. कोसे घाँस (Leguminous): स्टाइलो, बरसिम, कुडजु, सिराट्रो, सेन्ट्रो, बोडी (Cowpea), व्हाइट क्लोभर, रेडक्लोभर, कोटे, लुसर्न, डेस्मोडियम, केराउ, भेच, ज्वैन्ट भेच

३.१५.२. अकोषे घाँस :- नेपियर, पारा, सेटारिया, किकियु, राइग्रास, कक्सफुट, जै, सरगम, मुलाटो, सुडान लगायत अन्य महत्वपूर्ण घासहरु

३.१५.३. डाले घाँस :- इपिल इपिल, वडहर, कोइरालो, टाँकी, काभ्रो, पाखुरी, किम्बु, दबदबे, पैयू, बकेना, निभारो, भिमल, खन्यु, बैस, बाँस, मेन्डुला लगायतका घाँसहरु

३.१६. प्रचलित तथा उन्नत व्यवस्था अनुसार पशुपन्छीको गोठ र खोर निर्माण तथा सरसफाई

३.१७. विभिन्न पशुपन्छीको भाले, माउ तथा बच्चाको स्याहार सुसार तथा आहाराको व्यवस्थापन

३.१८. पशुपन्छीको गोठ, खोर सफासुगधर राख्ने र जैविक सुरक्षा (Bio-security) विधि

३.१९. दुग्ध प्रशोधन Pasteurization गर्ने विधि

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

३.२०. दुग्ध जन्य पदार्थहरू बनाउने विधि : क्रिम, बटर, चिज, कुरौनी, घीउ, आइसक्रिम, दही, छुर्पि, पेडा, रसवरी बनाउने विधि

४. फिसरिज

- ४.१. माछाको परिभाषा, माछाको बाहिरी स्वरूप, विभिन्न अंग र कार्यहरू
- ४.२. नेपालमा पालिएका स्वदेशी (रैथाने जात) र विदेशी माछाहरू र तिनका आहारविहार बारे साधारण ज्ञान
- ४.३. मत्स्य पालन पद्धती : पोखरी मत्स्यपालन (Pond fish culture), पिंजडामा मत्स्य पालन (Cage fish culture) तथा रेसवेमा मत्स्य पालन (Raceway culture)
- ४.४. मत्स्य पालनका तरिका (माछाको जातको आधारमा)
 - ४.४.१. एक जातिय मत्स्यपालन (Monoculture)
 - ४.४.२. बहुजातिय मत्स्यपालन (Polyculture)
- ४.५. मत्स्यपालनका तरिका (सघनताको आधारमा)
 - ४.५.१. सामान्य मत्स्यपालन (Extensive culture)
 - ४.५.२. अर्ध सघन मत्स्यपालन (Semi-intensive culture)
 - ४.५.३. सघन मत्स्यपालन (Intensive culture)
- ४.६. एकीकृत मत्स्यपालन (Integrated fish culture) तथा व्यवस्थापन
 - ४.६.१. धानखेतमा मत्स्यपालन (Rice - fish culture)
 - ४.६.२. पशुपालन र मत्स्यपालन (Livestock and fish culture)
 - ४.६.३. फलफूल, तरकारी खेती र मत्स्यपालन (Horticulture and fish culture)
- ४.७. गाउँघरमा रहेका पुरानो पोखरीहरूमा माछा पालन तथा व्यवस्थापन
- ४.८. माछा पालनको लागी पोखरीको निर्माण गर्न उपयुक्त स्थलको छनौटका आधारहरू
- ४.९. मत्स्यपालनको लागी उपयुक्त पानी तथा माटोको गुणस्तर बारे साधारण ज्ञान
- ४.१०. मत्स्यपालनको लागी नयाँ पोखरी निर्माण गर्ने तरिका र ध्यान दिनुपर्ने कुराहरूबारे साधारण ज्ञान

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज,भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

४.११.माउ माछा पोखरी व्यवस्थापन

४.१२.भाले र पोथी माउ पहिचान गर्ने तरिका तथा माउ माछाको व्यवस्थापन

४.१३.माछाको प्रजनन विधि: प्राकृतिक, अर्ध-कृत्रिम तथा कृत्रिम प्रजननको तयारी तथा व्यवस्थापन तरिकाहरु

४.१४.मत्स्य विज उत्पादन (Fish seed production): भुसुना भुराको उत्पादन (Hatchling production), सानो भुरा हुर्काउने तरिका (Fry rearing) र ठूलो भुरा हुर्काउने तरिका (Fingerling rearing)

४.१५. माछा भुरा हुवानी गर्ने विधि

४.१५.१.हुवानी गरिने माछा भुरामा हुनुपर्ने गुणहरु

४.१५.२.माछा भुरा हुवानीको लागि कण्डिसनिङ्ग (Conditioning) र त्यसका फाईदाहरु

४.१५.३. भुरा हुवानी गरिने पानीको गुणस्तर

४.१५.४.माछा भुरा प्याकेजिङ्ग गर्ने तरिका

४.१५.५.माछाका भुरा सम्बन्धी मापदण्ड

४.१६. खाने माछा उत्पादन व्यवस्थापन :

४.१६.१. पोखरीको तयारी: चून, मलखादको प्रयोग बारे जानकारी ।

४.१६.२. माछा भुरा स्टकिङ्ग (Stocking), संख्या निर्धारण र विभिन्न जातका माछा भुराको स्टकिङ्ग अनुपात सम्बन्धी जानकारी

४.१७.माछा उत्पादनको लागि आवश्यक पौष्टिक तत्व, मत्स्यपालनका लागि प्राकृतिक तथा कृत्रिम आहारा सम्बन्धी सामान्य ज्ञान र त्यसको व्यवस्थापन

४.१८.माछाको वृद्धि जाँच (Growth check-up) तथा दैनिक हेरचाह

४.१९.माछाको प्रतिपक्षी जीवहरु (Predators),हानिकारक किराहरु एवं पानीमा उम्रने विभिन्न झारपातहरु(Aquatic weeds) र तिनीहरुको नियन्त्रण बारे ज्ञान

४.२०.माछामा लाग्ने विभिन्न रोगहरु तथा परजीवीजन्य रोगहरुको कारण, पहिचान र औषधोपचारका तरिकाहरु

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश तथा स्थानीय तह तर्फको नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका फिसरिज,भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, प्राविधिक सहायक, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक र पशु सेवा प्राविधिक पदहरुको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

४.२१. माछा उत्पादनको मूल्यांकन गर्ने तरिका र माछाको बजार व्यवस्थापनका तरिकाहरु

४.२२.माछा मार्ने तथा समात्ने मुख्य उपकरणहरु र तरिका

४.२३.मत्स्य विष तथा त्यसको प्रयोग गर्ने तरिका बारे ज्ञान

४.२४.प्राकृतिक जलाशयमा मत्स्यपालन :

४.२४.१.ताल तथा रिजरभ्वायरहरुमा मत्स्यपालन प्रविधि

४.२४.२. इन्क्लोजर (Enclosure) मा मत्स्यपालन ।

४.२५.माछा उत्पादनोपरान्त संरक्षण प्रविधिहरु (post-harvest technologies) बारे जानकारी

४.२६.पानीमा घुलित अक्सीजन (Dissolved oxygen) को कमिबाट हुने प्रमुख समस्या र व्यवस्थापन